

BETÆNKNING

Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget

Vedrørende

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx2011 om Børnetalsmand og Børneråd.

Afgivet til forslagets 2. behandling

Udvalget har under behandlingen senest bestået af:

Inatsisartutmedlem Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit, formand

Inatsisartutmedlem Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit, næstformand

Inatsisartutmedlem Isak Hammond, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Astrid Fleischer Rex, Demokraterne

Inatsisartutmedlem Knud Kristiansen, Atassut

Inatsisartutmedlem Ruth Heilmann, Siumut

Inatsisartutmedlem Malik Berthelsen, Siumut

Udvalget har efter 1. behandlingen den 28. september 2011 under EM2011 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Dette forslag til Inatsisartutlov om Børnetalsmand og Børneråd har til formål at fremme børnenes rettigheder i det grønlandske samfund. Dette ved at sikre, at der udpeges en Børnetalsmand og nedsættes et Børneråd, der understøttes og betjenes af et sekretariat.

1. behandling af forslaget i Inatsisartut

Ved 1. behandlingen af forslaget i Inatsisartut den 28. september 2011 var der bred tilslutning til at man får en Børnetalsmand og et Børneråd.

Høringssvar

De afgivne høringssvar er vedlagt lovforslaget, hvilket er i overensstemmelse med formkravene opstillet af Formandskabet for Inatsisartut.

Udvalget bemærker, at forslaget senest blev sendt i høring i perioden 14. april – 26. maj 2011 samt at der i de almindelige bemærkninger er redegjort for høringen, foruden at der er sket en gennemgang af hovedindholdet af høringsparternes bemærkninger.

Spørgsmål

Som et led i udvalgets behandling af forslaget rettede udvalget den 10. oktober 2011 en række spørgsmål til besvarelse hos Medlemmet af Naalakkersuisut for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling. Den 22. oktober 2011 modtog udvalget en besvarelse. Som bilag 1 er vedlagt besvarelsen af 22. oktober 2011. I besvarelsen er spørgsmålene fra udvalget gengivet.

Udvalget kvitterer for besvarelsen, og finder den som helhed tilfredsstillende. Enkelte dele af besvarelsen giver udvalget anledning til at fremføre særlige bemærkninger, hvilket fremgår af kommende afsnit.

Udvalgets behandling af forslaget

Familie- og Sundhedsudvalget har nøje gennemgået det fremlagte forslag.

Familie- og Sundhedsudvalget har drøftet forslagens formål og anvendelsesområde, jf. §§ 1-2. Udvalget støtter forslagens indledende bestemmelser, hvor det fastslås, at Inatsisartutloven har til formål at fremme børns rettigheder og interesser i samfundet. Familie- og Sundhedsudvalget finder, at denne yderligere fokus på børnene og deres rettigheder er påkrævet og nødvendig for en sikre en sund samfundsudvikling.

Udvalget finder det politisk relevant, at den tiltrådte FN Konvention om Barnets Rettigheder implementeres og tydeliggøres i lovgivningen. Udvalget finder imidlertid anledning til at fremhæve, at børn som følge af helt konkret lovgivning her i landet har rettigheder, og at samfundet samtidig har forpligtigelser overfor børnene. Udvalget skal blandt andet henvise til gældende lovgivning om hjælp til børn og unge, gældende lovgivning om folkeskolen og hjælp til børn med vidtgående handicap. Ifølge Familie- og Sundhedsudvalget skal Børnetsalsmanden være opmærksom på denne type national lovgivning, der giver børnene rettigheder.

Børnetsalsmanden bør endvidere være opmærksom på eksistensen af børnevenlige miljøer, hvor børn og unge kan trives og aktiveres. Dette være sig alt fra legepladser, sportspladser og øvrige aktiviteter med kulturelt indhold.

Udvalget fremhæver videre, at opmærksomheden også bør rettes mod handicappede børn og unge og deres adgang til offentlige institutioner og rum.

Om en børnerettighedsinstitution

Udvalget bemærker med tilfredshed, at det i § 3 fremhæves, at Børnetsalsmanden og

Børnerådet sammen med sekretariatet udgør en politisk uafhængig børnerettighedsinstitution.

Om Børnetalsmanden

I forhold til forslaget § 4 omhandlende Børnetalsmanden, så er udvalget meget tilfreds med og stolt over, at Grønland får en Børnetalsmand. Der er i udpræget grad behov for, at børnene får en synlig, troværdig og tillidsfuld talmænd, der kan tale barnets sag og sætte fokus på deres rettigheder. Der er behov for at få skærpet børns retssikkerhed her i landet, og for at få børns vilkår sat under lup uafhængigt af den udøvende magt og den førte politik i øvrigt.

Udvalget har særligt drøftet forslaget § 4, stk. 1, hvorefter Børnetalsmanden udpeges af Naalakkersuisut. Udvalget finder det vigtigt, at den politiske uafhængighed på det personelle plan befæstes ved, at der udpeges en Børnetalsmand uafhængigt af de eksisterende politiske netværk, således at den politiske uafhængighed ikke kompromitteres. Udvalget skal endvidere henstille til, at principperne i Ligestillingsloven iagttages, hvorved der skiftevis udpeges en mand og en kvinde som Børnetalsmand. Principperne i Ligestillingsloven bør ligeledes iagttages i forhold til Børnerådet.

I forslaget er ikke fastsat specifikke krav til Børnetalsmandens kompetencer. Det fremhæves imidlertid i bemærkningerne at Børnetalsmanden, udover at skulle have formidlingsmæssige kompetencer, tillige skal have faglige kompetencer, som modsvarer Børnetalsmandens opgaver. Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit og Demokraterne anerkender, at Børnetalsmanden ikke nødvendigvis behøver at have en juridisk kandidateksamen, men på den anden side må flertallet i udvalget formode, at den kommende Børnetalsmand nødvendigvis må have så stærke objektive kvalifikationer og faglige kompetencer, at vedkommende i forhold til de uddannede og faglige kompetencer i Selvstyret og kommunerne troværdigt og kompetent kan udøve sit virke på en overbevisende, respektfuld og tillidsvækkende vis. Et mindretal i udvalget bestående af Siumut og Atassut finder, at Børnetalsmanden skal være uddannet jurist.

Udvalget har drøftet Børnetalsmandens økonomiske uafhængighed. Udvalget kan ikke pege på en anden holdbar og langsigtet løsning end at finansieringen af den samlede børnerettighedsinstitution sker via de årlige finanslove og de dertilhørende prioriteringer. Udvalget har drøftet, hvorvidt det kunne være en fordel i relation til Børnetalsmandens personlige uafhængighed, at det at bestride posten som Børnetalsmand kunne komme til at henhøre under principperne om borgerligt ombud, således at vedkommende Børnetalsmand efter endt gerning havde mulighed for at kunne komme tilbage til det, job denne havde før vedkommende blev Børnetalsmand. Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit og Demokraterne har taget besvarelsen desangående i bilag 1 til efterretning, og ser gerne at der arbejdes for en orlovskonstruktion for Børnetalsmanden under dennes udpegningsperiode. Et

mindretal i udvalget bestående af Siumut og Atassut finder imidlertid, at Børnetalsmanden skulle have større politisk uafhængighed end det i forslaget foreslåede.

Udvalget har særligt vurderet forslagets § 4, stk. 3, nr. 3, hvorefter en Børnetalsmand ramt af varig fysisk eller psykisk sygdom kan afsættes, såfremt vedkommende ikke kan magte udøvelsen af opgaverne som fastlagt i Inatsisartutloven.

Udvalget ønsker bestemmelsen i forslagets § 4, stk. 3, nr. 3 udtaget, og henstiller til Naalakkersuisut, at der fremmes et ændringsforslag til 2. behandlingen, hvor denne bestemmelse udtages.

Udvalget finder bestemmelsen uegnet til optagelse i loven.

Udvalget har drøftet, hvorvidt det bør være påkrævet, jf. forslagets § 4, stk. 3, litra 4, at Børnetalsmanden alene skal kunne indstilles til afsættelse af et enigt Børneråd med alle dets 6 medlemmer. Drages en parallel til Ombudsmanden for Inatsisartut, så kræves alene et simpelt flertal, der skal pege på, eller fremføre, at Ombudsmanden ikke nyder den fornødne tillid, førend vedkommende Ombudsmand bliver udskiftet. Udvalget er efter en nærmere vurdering kommet frem til, at et kvalificeret flertal på 5 ud af Børnerådets medlemmer kan indstille til Børnetalsmandens afsættelse, og udvalget skal henstille til, at Naalakkersuisut til 2. behandlingen af forslaget fremmer et ændringsforslag, hvor bestemmelsen i forslagets § 4, stk. 3, nr. 4 ændres i overensstemmelse med udvalgets ønsker.

Om Børnerådet

Udvalget ser med tilfredshed på, at der nedsættes et bredt sammensat og faglig kompetent Børneråd, der skal fungere som et rådgivende organ for Børnetalsmanden. Udvalget konstaterer billigende, at Børnetalsmanden, ifølge forslaget, skal både skal være medlem af og Formand for Børnerådet.

Udvalget har drøftet, hvorvidt det anses påkrævet, at Børnerådet incl. Børnetalsmanden samlet skal bestå af 7 medlemmer. Udvalget er efter en nærmere vurdering kommet frem til, at 7 medlemmer af Børnerådet giver denne den rette dynamik og faglighed.

Udvalget skal henstille, at Naalakkersuisut fremmer et ændringsforslag til 2. behandlingen til forslagets § 5, stk. 2, således at det klart og entydig angives i lovteksten, og ikke i bemærkningerne, at Børnerådet samlet består af 7 medlemmer.

Udvalget har endvidere drøftet, hvorvidt og i hvilket omfang medlemmerne af Børnerådet skal udpeges af Naalakkersuisut, dog efter procedure og retningslinier som foreslået i

forslagets § 6. Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit og Demokraterne er tilfreds med den foreslåede procedure og de anførte retningslinier, mens et mindretal i udvalget bestående af Siumut og Atassut ikke kan støtte de foreslåede retningslinier og procedurer.

Også i relation til øvrige medlemmer af Børnerådet skal udvalget henstille, at der for disse må stilles krav om politisk uafhængighed på det personlige plan, således at sammensætningen af Børnerådet ikke kan kompromittere eller afsvække Børnetalsmandens politiske uafhængighed samt Børnerettighedsinstitutionen som helhed.

Udvalget har noteret, at Børnerådet skal holde møder mindst 4 gange årligt. Udvalget bemærker, at møder, herunder en øget mødehyppighed med fordel kan gennemføres som telefonmøder.

Udvalget har særligt vurderet forslagets § 7, stk. 1, nr. 3, hvorefter et medlem af Børnerådet ramt af varig fysisk eller psykisk sygdom kan afsættes.

Udvalget ønsker bestemmelsen i forslagets § 7, stk. 1, nr. 3 udtaget, og henstiller til Naalakkersuisut, at der fremmes et ændringsforslag til 2. behandlingen, hvor denne bestemmelse udtages.

Udvalget finder bestemmelsen uegnet til optagelse i loven.

Om Børnetalsmandens opgaver og kompetencer

Udvalget har med interesse gennemgået forslaget for så vidt angår Børnetalsmandens opgaver og kompetencer, jf. forslagets §§ 8-10 og §§ 11-13.

Udvalget finder det vigtigt, at Børnetalsmanden særligt skal have fokus på vilkår for udsatte børn og børn med særlige behov. Når dette er nævnt, så skal det samtidig fremhæves, at Børnetalsmanden er talsmand for alle børn i Grønland, uanset disses levested, sociale og økonomiske forhold, sproglige, etniske, religiøse og kulturelle baggrund eller ståsted.

Udvalget ser store muligheder i forslagets § 8, stk. 4, hvorefter Børnetalsmanden skal inddrage børnene i sit arbejde. Om end der ikke direkte er afsat midler til et fast børnepanel, så er det udvalgets opfattelse, at der indenfor den afsatte økonomiske ramme er midler til ved konkrete lejligheder, at gennemføre et børnepanel, et børneseminar eller lignende, således at denne type arrangementer kan give børnene en stemme i det offentlige rum. Udvalget finder det vigtigt, at der arbejdes for, at etablere forskellige fora, hvor børn og unge i Grønland kan komme i dialog og inspirere hinanden til at styrke forholdene for børn og unge. Udvalget har allerede bemærket, at et initiativ som NAKUUSA Youth Forum har vist, at masser af dygtige

børn og unge i landet virkelig ønsker at engagere sig i debatterne om deres rettigheder og muligheder. Udvalget finder det afgørende, at de unge på denne vis tager ansvar for samfundsopbygningen i denne meget positive og demokratiske retning.

Udvalget nærer imidlertid store forhåbninger til Børnetalsmandens løbende samarbejde med børnene rundt omkring i landet.

Det forhold, at MIPI (Videnscenter om Børn og Unge) vil ophøre med at eksistere som vi kender det, såfremt forslaget vedtages i den foreliggende form, har udvalget nøje været opmærksom på ved gennemgangen af forslaget.

Udvalget er meget taknemmelig for det udførte arbejde i MIPI og af bestyrelsen for MIPI. Udvalget har noteret sig, at det med forslaget principielt er hensigten at MIPI omorganiseres under sekretariatet i børnerettighedsinstitutionen.

Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit og Demokraterne er på den ene side ærgerlig over, at en velfungerende enhed som MIPI lukker ved udgangen af februar 2012, såfremt forslaget vedtages i foreliggende form. Samme flertal ser imidlertid et samlet potentiale i den nye børnerettighedsinstitution, hvis slagkraft, dynamik og faglige formåen og vidensopbygning kan stække sig videre end MIPI, såfremt manøvreren med at lade medarbejderne i MIPI overgå til ansættelse i den nye børnerettighedsinstitution forløber gnidningsfrit. Der er i forslaget ikke fremført begrænsninger i den nye børnerettighedsinstitutionens kompetencer og opgaver i forhold til de opgaver og kompetencer som varetages i MIPI.

Et mindretal i udvalget bestående af Siumut og Atassut ser gerne MIPI opretholdt, og henviser til bemærkningerne under indstillingerne.

Udvalget ser frem til et inspirerende samarbejde med den nye børnerettighedsinstitution.

Udvalget formoder, at Børnerettighedsinstitutionen i muligt omfang får et uformelt samarbejde med Ombudsmandsinstitutionen under Inatsisartut. Udvalget fremhæver, at Børnerettighedsinstitutionen bliver placeret under den udøvende magt som politisk uafhængig, mens Ombudsmanden er placeret under den lovgivende magt i Inatsisartut.

Forslagets økonomiske konsekvenser

Familie- og Sundhedsudvalget har gennemgået den af Naalakkersuisut fremlagte redegørelse for de økonomiske konsekvenser ved forslaget, såfremt det vedtages i den foreliggende form.

Udvalget har tillid til rigtigheden af det fremlagte, og har noteret sig, at såfremt forslaget vedtages endeligt på EM 2011, så vil Naalakkersuisut fremlægge et ændringsforslag til FFL 2012 med en ny og samlet hovedkonto for børnerettighedsinstitutionen under formålskonto 30.14 som følge af diverse rokeringer. Ifølge det oplyste vil der for 2012 og i overslagsårene skulle afsættes 3.331.000 mio. kr. årligt, hvoraf 2.300.000 mio. kr. udgør lønudgifter, mens 1.031.000 mio. kr. skal gå til øvrige udgifter, så som formidling, seminarer, kurser og rejseaktiviteter.

Familie- og Sundhedsudvalget skal på forhånd anmode om tilbagevendende at få tilsendt det af Børnerettighedsinstitutionen reviderede årsregnskab til orientering, herunder Børnerådets skriftlige beretning.

Udvalgets indstillinger

Et flertal i udvalget bestående af Inuit Ataqatigiit og Demokraterne skal om forslaget bemærke:

Flertallet finder, at dette forslag om en børnerettighedsinstitution er meget vigtigt, og at det er vigtigt at få lovgivningen om Børnetalsmanden vedtaget, således at Grønland snarest får en børnerettighedsinstitution, en Børnetalsmand og et Børneråd. I betænkningen har flertallet imidlertid anført en række forslag til ændringer i forslaget.

Ovennævnte udvalgsflertal indstiller på denne baggrund forslaget til vedtagelse af Inatsisartut i den form forslaget har, når Naalakkersuisut har fremsat ændringsforslag i overensstemmelse med udvalgets anbefalinger.

Et mindretal i udvalget bestående af Siumut og Atassut skal om forslaget særligt bemærke:

Vi har selvfølgelig ikke noget imod at man får en Børnetalsmand, men vi anser det som ufornuftigt at MIPI vil ophøre med at eksistere på baggrund af, at man er kommet med sådan et forslag, og vi vil sige, at vi finder dette meget betænkeligt.

Da redegørelsen af MIPI's arbejde blev behandlet i Inatsisartut i fjor, fik vi ellers en forståelse af, at MIPI's arbejde skulle styrkes, men vi finder det forundrende og ærgerligt, at man nu vil gøre det modsatte og lukke MIPI.

Det er meget tankevækkende, at MIPI's meget synlige arbejde, som i de senere år har belyst børn og unges vilkår, bare skal flyttes og placeres ind under Børnetalsmanden. Derfor ønsker vi, at Naalakkersuisut kommer med et ændringsforslag til 3. behandlingen af forslaget.

Og det med henblik på at MIPI skal have frihed til at fortsætte med sit synlige arbejde, uden at dette skal blandes ind i Børnetalsmandens arbejde. I og med at vi finder det vigtigt at

vidensopbygningen om børn og unges vilkår, som der er et stort behov for i samfundet og indenfor forskningen, samt en redegørelse om hvordan de bliver serviceret i kommunerne kan varetages grundigt.

Vi finder det vigtigt, at hvis behandlingen af loven om Børnetalsmanden skal få det ønskede resultat, så finder vi, at institutionen skal være politisk uafhængig. Men nu skal denne placeres under Naalakkersuisut. Og man har endnu ikke taget stilling til, hvordan bestyrelsesmedlemmerne skal udpeges, hvor skal de udpegede bestyrelsesmedlemmer mon komme fra? Med henblik på placeringen vil vi samtidig kræve, at sagen bliver undersøgt nøje af Lovudvalget, inden den endelige afgørelse.

Vi er ikke enige i at Børnetalsmanden ikke behøver at være jurist. Vedkommende, der bliver indstillet til denne opgave, bør have et indgående kendskab til love, for hvis ikke, kommer arbejdet til at foregå så stift, at det altid vil være nødvendigt at få en jurist til at vurdere det, og man er ikke forberedt på, at det kan komme til at koste mange penge.

Man kan også sætte spørgsmålstejn ved midlerne, og om en så stor opgave kan løftes af kun 2 ansatte, da arbejdet som Børnetalsmand, rådgivning, opbygning af viden, undersøgelser, udførelse af årlige rapporter, bestyrelsesmøder og opfølgning af børnepanelets møder m.m. skal sammenholdes. Det må siges at være på sin plads og mere betryggende, hvis sagen vurderes grundigt af Lovudvalget.

Ovennævnte udvalgsmindretal indstiller på denne baggrund forslaget til vedtagelse af Inatsisartut i den form forslaget har, når Naalakkersuisut har fremsat ændringsforslag i overensstemmelse med udvalgets anbefalinger. Udvalgsmindretallet opfordrer imidlertid Naalakkersuisut til, at der yderligere fremsættes ændringsforslag i overensstemmelse med mindretallets anbefalinger.

Med disse bemærkninger og med den i betænkningen anførte forståelse skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Olga P. Berthelsen,
Formand

Debora Kleist

Isak Hammond

Astrid Fleischer Rex

Knud Kristiansen

Ruth Heilmann

Malik Berthelsen